

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 ft, félre 2 ft.

Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,

ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetési és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiók.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel

Hivatalos rész.

Meghívás közgyűlésbe.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási és állattenyésztési szakosztálya alapszabályszerű évi

rendes közgyűlését

Kolozsvárt, 1893. évi december 17-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor fogja az erdélyi gazdasági egylet helyiségében (belközép-utca 11. sz. emelet) megtartani, melybe ezen szakosztály t. részjegy tulajdonosai tisztelettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Jelentés a lefolyt évi működésről.
2. Jelentés a vagyon állapotáról és a zárszámadás betérjesztése.
3. A jövő évre szóló költségvetés megállapítása.

4. Netáni indítványok tárgyalása.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási és állattenyésztési szakosztálya végrehajtó bizottságának Kolozsvárt 1893. évi november 24-én tartott üléséből.

Sz. Szakáts Péter,
egyl. titkár.

Gr. Bánffy György,
szakoszt. elnök.

TARTALOM.

Hivatalos rész.

Mütrágya beszerzésének díjtalan közvetítése.
Heremag tisztítás és értékesítés.
A Budapestre tervezett nemzetközi állatvásár.
A heremag termelés jelentősége.

Rövid szakközlemények.

A csontliszt mütrágya értéke. — Ki van feljogosítva a védőoltás végzésére. — Mikor oltunk? — A juhok téli takarmányozása. — A legtekélyesebb mütrágya a szőlő- és gyümölcsfára. — A közben való oltás.

Vegyesek.

Szarvasmarhák eladásának- és vásárlásának közvetítése. — A külföldi komlótermése és kereskedelme. — A marharakodó állományok szakértői figyelmébe. — Dohánytermésünk. — Gazdasági kiállítás Moszkvában. — A szőlő rekonstrukciója ügyében. — Franciaország ideai termése. — Új állatösszeírás s tabarmányhiány Németországban. — Czukorgyár Aradon. — Gabonakészletek a nemzetközi piacokon november

havában. — Franciaországnak magyarországi dongák kereslete. — A vetések állása és a termés eredménye Ausztriában. — Bihar megyei takarmánytermés. — A gőzkazánok megvizsgálása

Piaczi értesítő.

Hirdetések.

Mütrágya beszerzésének díjtalan közvetítése.

Lapunk olvasó közönségének érdekeit mindenkép előmozdítani kívánván, mindazoknak, kik e végett hozzánk fordulnak bármiféle mütrágya beszerzését díjtalanul közvetítjük és pedig szavatolt belérték mellett olcsóbban, mint a hogyan a gyárosoknak kiadott árajánlatai mellett közvetlen a gazdák által eszközölhető volna.

Tekintettel arra, hogy a mütrágya a gazdaság kívánt jövedelmeztetésének már egyik legfontosabb és mondhatni nélkülözhetlen eszköze, hova-tovább nagyobb tért hódítani hivatott hazarészünkben is, ez arra indított, hogy ezen becses anyag lehető legolcsóbb beszerzésénél, olvasóinknak segítségünket felajánljuk.

A megrendelést eszközöljük úgy egész waggon rakományt tevő mennyiségben, mint ennél kisebb mennyiségekben, sőt eszközünk gyűjtő megrendeléseket is, t. i. az ugyanazon vasuti állomás közelében lakó több birtokos által teendő kisebb megrendeléseket együtt, a nagyban való szállítás előnyösebb árai mellett.

A fizetésre nézve pedig legelőnyösebb módokat és kívánatra aratás utánig terjedő legolcsóbb hitelt eszközölünk.

Az „Erdélyi Gazda“

szerkesztősége.

Heremag tisztítás és értékesítés.

A gazdaközönség már tul van a herecséplésén. Sokan már el is adták a magot, azok azonban, a kik még el nem adták a leghelyesebben cselekesznek, ha beküldik az „Erdélyi Gazda-

sági egylet heremag tisztító raktárá"-ba Kolozsvárra, a hol teljesen aranka-mentessé tisztítatik és mint ilyen államilag ólom zárral láttatik el; midőn is ezen minőségben a legmagasabb áron leend értékesíthető, a mi a termelőnek minden esetre fontos érdeke.

A tisztító raktár szabályzata, kívánatra azonnal megküldetik.

A Budapestre tervezett nemzetközi állatvásár.

A földmívelési miniszter még ezen év tavaszán tervbe vette, hogy Budapesten nemzetközi állatvásárt létesít.

Ez által a 80-as években Pozsonyban rövid ideig fennállott nemzetközi marha-vásár hivatnék újból életre, igen természetesen kedvezőbb ponton és szilárdabb s szélesebb alapon, mint a pozsonyi volt, a mi Magyarország gazdaközönségének nem titkolt óhaját képezi.

A mint értesülünk voltak is e tárgyban ankét-tanácskozások, ezek eredményéről azonban tudomásunk nincs. Csak annyiról vagyunk értesülve, hogy létesítése a nagyon közel jövőben megtörténik.

Ezuttal csakis a létesítendő nemzetközi állatvásár állategészség-rendőri intézkedéseiről és azok foganatosításáról kívánunk egyet-mást elmondani, egyebekre kiterjeszkedni korai volna, míg a tanácskozások eredménye és főleg a miniszterium terve nincs nyilvánosságra hozva. De azon tényből kiindulva, hogy csak jól alkalmazott állategészség-rendőri intézkedés és kellő ellenőrzés mellett lehet bizalom ez állatvásárunk iránt, mitől első sorban függ annak sikere, e tárgyról szólni soha sem tartjuk elég korainak.

Ausztria-Magyarország és Németország között oly kereskedelmi szerződés van kötve, hogy az állategészség-rendőri intézkedések akként foganatosíthatók, a kölcsönös ellenőrzés úgy gyakorolható, hogy az úgy ránk nézve, mint a külföld előtt megnyugtató garanciát képes nyújtani.

Elsőrendű

mütrágyák.

Egeresi gipsz-, mütrágya- és vegyi termékek gyár (KRAMER J.)

ajánlja: párolt csontliszt szuperfoszfát, Thomas salak, egeresi trágyafűsz, chilisalétrom és egyéb különleges mütrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett. — Talajelemzések díjmentesen eszközöltetnek. — Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szolgál a gyár központi irodája, Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz. alatt, a hová a levelek és rendelések intézendők.

SUPERFOSZFÁT.

Párolt

csontliszt.

De ott vannak a keleti tartományok, melyek egy részében a keleti marhavész eredetileg is fellép, melyekből vagy melyeken át az hazánkba is behurczolható. Különösen ma már, miután Szerbiával az állatconventio megkötött és a legnagyobb valószínűség szerint Romániával is megkötötték, a jelen constellatio közt a védekezésnek jobb módja ezen intézménynél alig képzelhető. Sőt külföldre történő kivitelünknek ellengedhetlen szüksége, különösen Németországgal szemben. Különben minduntalan ki lennénk téve annak, hogy vagy igaz okért vagy egy és más ráfogott indokért, — ha nem tudunk Szerbiáért és esetleg Romániáért kellő és megnyugtató biztosítékot nyújtani — időszakonként hosszabb-rövidebb időre elzárják a kiviteli sörpöt, gyakran a legnagyobb szállítási időben.

Azonban eltekintve ettől, a számos más ragályos állati betegségek behurczolhatásának megakadályoztatása szempontjából is, az állatkonvenczió megkötésével szerződést kötött- és még kötendő szomszédos országok részéről, az állategészség-rendőri intézkedések keresztül vitelére, ezen nemzetközi állatvásár folytán biztosabb kilátásunk lehet, mivel ennek következtében még a hazánkba való állatcsempészéseknek is oly tág tere nem leend.

Bizton hiszük, hogy az idegen országokból behozott állatok szállítása csak vasuton vagy hajón fog megengedtetni oly formán, hogy az állatok a határszélünkön felállított s még ezután felállítandó belépő-állomásokon szakértő által megvizsgáltatnak. Megelőzőleg pedig az állatok marhalevéllal el lesznek látva azon ország helysége által a honnan szállítatnak, s arra az ottani törvényhatósági szakközeg vizsgálatának eredménye rá leend vezetve. Ezenkívül, a mi felette fontos, a nemzetközi állatvásártérre külföldről szállított állatoknak eladása, bizonyára, csak azután engedtetik meg, ha azok bizonyos számu napon át vesztelve, egészségeseknek bizonyultak.

Ily szigorú intézkedés mellett — melyek végrehajtása felől nincs okunk kételkedni — nagy és fontos intézményt nyerend állatkereskedelmünk a nemzetközi állatvásárban. Ausztriával szemben is, leszámítva az élénk versengést, megszűnnek a folytonos surlódások és az abból származó érzékeny anyagi károsodások.

Ismételve, hogy ezen a földmívelési minster által jól átgondolva létesítendő s célszerűnek ígérkező nemzetközi állatvásár sikere nagyrészt a jól alkalmazott és végrehajtott állategészség-rendőri intézkedésektől függ, nem kételkedünk, hogy az ankét-tanácskozást megelőzőleg az állategészség-rendőri ügyosztályban minden idevonatkozó és számbavehető teendő egybeállítottatott. Egyre azonban a figyelmet fel kívánjuk hívni: az állategészség-rendőri teendők körül előforduló szigorú adminisztrációs ügykezelésre. Mindenek előtt kellő számú és megbízható szakközegre lesz szükség. Ez pedig csak illő dotációval érhető el.

Az intézmény élére főnkül pedig, a mondottak folytán és a dolog természetéből kifolyólag, csakis állatorvos állítható, ki úgy az állategészség-rendőri, valamint az ott előforduló adminisztrációs ügykezelésre alkalmas és e téren kellő ismeretei vannak.

Egységes és rendszeres ügykezelés csak úgy várható, ha az szakértő egyén által vezetetik és úgy az állategészség-rendőri, mint az adminisztrációs ügykezelés egy vezető kéz-

ben marad. Ha a szakügyek élén külön egyén állandó és az adminisztrációs ügykezelésre is az egész személyzet közvetlen alárendelésével más nevezetnék ki, folytonos személyi surlódások merülnének fel, melyek az egész ügymenetre zsbasztólag fognának hatni, a mi egy ilyen országos érdekű új intézménynél épen nem volna kívánatos.

A heremag termelés jelentősége.

Azon nagy kereslet, melyet a heremag tekintetében tapasztalunk, bizonyítja mennyire hódított és hódít a vöröshere termesztés. Statisztikai adataink nincsenek rá, hogy hány hold volt az idén Erdélyben vörösherevel bevetve. Annyit azonban bizton állíthatunk, hogy két-háromszázszor annyi volt, mint ezelőtt csak 5—6 évvel.

Magára a vörös herének termesztése mint takarmány növénynek kiváló fontosságú és nagy gazdasági jelentőséggel bír. Gondolkozó gazdák már rég belátták fontosságát évekkal ezelőtt. Anglia intenzív gazdaságainak létesítéséből bizonyára a vörös here is jelentékeny részt kíván. Egyetlen egy ország sincs, hol oly régen és oly nagy mértékben fel lenne véve a here a természetű növények sorába, mint Angliában.

Rég belátták, hogy első sorban olcsó és tápdus takarmány növény. De igazán csak úgy van jelentősége, ha be van osztva a vetés forgóba. Ha a vetés forgóknak az a céljuk, hogy a gazdasági munkákat az éven át lehetőleg egyenlően osszák el, hogy munka torlódás elő ne álljon; hogy a talaj-erőt és trágyát a legjobban, a talaj-erő kevésbítése nélkül használják fel; hogy minden egyes növény sikerét már a jól megválasztott előnövényvel biztosítsák: akkor bizonyára a vörös herének a vetés forgóba való felvétele kiváló jelentőségű. Maga után a talajt épen a legdrágább növény tápanyagban a nitrogénben hagyja gazdagon, mély gyökereivel tápanyag szükséglete nagy részét az altalajból meríti, a feltalajt kiméli és a talajban maradó gazdag gyökérzete kismérvű istálló trágyázással ér fel. Ezek azon fontos körülmények, mely indokoltá teszi a vörös here termesztését.

Végül rátérve valódi tárgyunkra a magtermesztésre, mely Erdélyrészünkben mind nagyobb tért kezd hódítani, minden nagy jövedelmezősége mellett is csak mellékes hozamnak kell tekintsük.

Tény az, hogy a mostani magas árak mellett ez idő szerint a fő jövedelmet szolgáltatja és épen ennek köszönhető, hogy Erdélyben a here termesztés tért hódított E téren Erdély pozíciót vivhat ki magának, mert a klímája és talaja képessé teszi, hogy kiváló minőségű heremagot vihessen az európai piacokra. Ha a kísérletezés stadiumán és a kivételes állapotokon túl lesz, szép állandó jövedelmet fog majd gazdáinknak a heretermesztés mellék haszna a magtermelés biztosítani.

A kivételes állapotok alatt értjük a mostani nagy keresletet és ennek folytán elérhető mesés árakat. Nincs is arány a kapott ár és az érte ellenszolgáltatott mag értéke között. De a selejtes mag és a szép lila színű és nagy szemű mag árai között sincs meg az egészséges arány. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy gazdáink talán igazságtalanul kapják a mostani nagy árt és adják olcsóbban. Hanem előre akarjuk figyelmeztetni, hogy évek során így nem fog tartani és ha majd megszűnnek ezen magas árak, az olcsóbb ár visszahatásától akarjuk óvni.

A mostani magas árak azokat is rábírák a here termesztésre, kik ez ideig nem termeltek. Ez

nem is baj, mint említettük oly fontos gazdasági tényező a here termelés, hogy minél szélesebb körben terjed annál nagyobb áldása az országnak. De ha sokan termelnek magot, külföldnek sem lesz annyira szüksége mint az idén, a nagy kínálat, kisebb kereslet mellett az árak hanyatlani fognak. Félő, hogy akkor, hozzá szokva gazdáink a mesés árakhoz — a csábítóhoz könnyű hozzá szokni — ne álljon majd a kisebb árak mellett hanyatlás és visszaesés be. Ha 35—40 frton tudja értékesíteni heremagját, sokkal, de sokkal jobban fog kijönni, mint a 6—7 frtos buzaárak mellett eladott buzájával.

Ne feledjük, hogy számításomban csak azt kell hoztam, vajjon az az utolsó kaszálás mit magnak hagyok, jobban fizet é így mintha azt is zölden kaszálnám le takarmánynak. Fő ozél a takarmány termelés és csak meliékes hozam a mag.

A kísérletezés stadiumára vissza térve, meg kell magyarázzuk, hogy mit értettünk alatta. A magas árak által csábítatva most mindenki igyekszik heremagot termelni, akár ért hozzá, akár nem. Valami fellegekben járó szakértelmet nem igényel, de tagadhatlan sok tapasztalat kell ehez is mint minden gazdasági dologhoz. Látjuk Erdély egyik másik gazdaságából kikerülő here- és heremag között mily rendkívüli különbség van. Azt kell elérnünk, hogy szakértelemmel egy jellegű szép magot termesszen Erdély, mely mint erdélyi heremag jelenhessen meg az európai piacokon.

Az eddigi kísérletekből már láttuk, hogy Erdély klímája kiválóan alkalmas a heremag termelésre. A klíma és erdélyi talajviszonyok olyanok, hogy szép nagyszemű lóher magot termeszthetünk. Ha ennek dacára apró magvakat látunk a kedvező évi időjárás dacára (és legnagyobb részben ilyen) a felhasznált vetőmag és a herenövény ritkább vagy sűrűbb volta az oka. Nem kell magyarázni, hogy ha igen sűrű a magnak hagyott növény természetesen, nem fejlődhetvén, a mag aprón marad. És ha egyenlő viszonyok közé kerülve megengedjük, hogy a magnak van átörökítő képessége, apró szemű magból nem lesz oly szép nagy szemű herének mint ha oly vetőmagot használunk, melynek már jellegévé vált a nagy szem; feltéve, hogy egyéb körülmények kedveznek a kifejlődésének. Mint minden növénynél úgy ott is nagy jelentősége van a vetőmag megválasztásának.

Ezen tényezők azok, melyek a heremag termesztést emelhetik Erdélyben. Ha eljutunk a normális állapotokhoz, akkor bár nem lesznek oly mesés árak, de állandó jövedelmi forrásul fog szolgálni, ha kisebb haszon mellett is.

Rövid szakközlemények.

— A csontliszt mütrágya értéke. Száz és száz csontliszt-gyár működik Európában, a melyek részint őrölt nyers csontot, de leginkább lepárolt, enyvtelenített és aztán őrölt csontlisztet hoznak forgalomba. Még a 40 es években, midőn Liebig Angliában járt és látta, hogy az angolok a csontlisztet milyen nagy mérvben használják a mezőgazdasági termelésnél, ajánlotta nekik, hogy kén-savval keverjék és változtassák át a három bázisu, nehezen oldható phosphorsavas mést vizben oldható superphospháttá, vagyis egy bázisu phosphorsavas mésszé. Ezt a tanácsot követték is az angolok s így jött létre a superphosphát gyártás. Azonban a kén-sav drágasága miatt igen sok gyár megelégedett azzal, hogy egyszerűen megörölte ezt a párolt csontlisztet és úgy hozta forgalomba s ilyen alakban fogyasztották szeltében nemcsak Németországban, de hazánkban is. Wagner darmstadti tanár azonban kísérletek alapján kimutatta, hogy az ilyen csontliszt-phosphorsavnak az értéke viszonylag na-

Fontos a háziasszonyokra.

A ki sok pénzt, munkát, időt és egészséget akar megtakarítani. csak

„SZAPPANIT“-tal

mossan.

(Cs. és kir. szab.)

A „szappanit“ poralaku szappan, nagy mosó képességgel, mentes minden ártalmas vegyülettől, mely már ezer családnál használtatik és dicsérőleg van elismerve, mint legjobb mosó por, nemcsak a ruhát, hanem a kezeket és egészséget is kiméli. Angliában, Francia-Németországban és Amerikában a legkényesebb Lady-k több mint 20 éve a legjobb mosópornak a „szappanitot“ ismerik és nagyon megvannak vele elégedve. Mert könnyen lehet vele bánni, minden csomagon kimerítő utasítás és védjegy van, minden nagy csomag ára csak 10 kr, és csak szappanitot kell kérni.

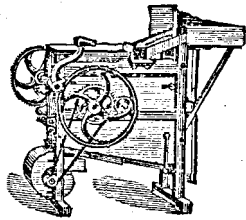
A szappanit minden gyógy- és vegyes kereskedésben kapható vagy egyenesen a gyárból MEIYER ERNŐ Budapesten Lujza utca 20, az ár előzetes beküldése vagy utánvétel mellett megrendelhető.

Főképviselet az ország minden helységéből elfogadtatik.

(3-10)

Kukoricza-morzsolók

kéz és erőhajtásra, egyszerű és kettős szerkezettel, szelelővel és szelelő nélkül.

126 (4-10)

Gabona-rosták,
Konkolyozók (trieurök).
Széna- és szalmasajtók,
Takarmány-füllesztők,
Takarék-főző-üstök,
Szeckavágók,
Répa- és burgonyavágók,
Darálók

elismert legjobb minőségben és szerkezettel készülnek

MAYFARTH PH. ÉS TÁRSA

gazdasági gépgyárában

BÉCS, II., Taborstrasse 76. sz.

Árjegyzékek ingyen. — Képviselek felvételnek.

A LEGJOBB MAGYAK

KAPHATÓK

MAUTHNER ÖDÖN

MAGKERESKEDÉSÉBEN

Főüzlet:

Andrássy-ut 23. szám.

BUDAPESTEN

Fióküzlet:

Koronaherceg-utca 18.

Az új őszi árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

1 (49-52)

1893. Vetőgép versenynél Attrakon, az első díjat ismét Kühne E. „Hungaria Drill“ sorvetője nyerte el.

KÜHNE E. gazdasági gépgyára Mosonban.

(Alakult 1856.)

Főraktár: Budapest, VI. ker. Váci-körút 21.

ajánlja:

Ventzky-féle szab. takarmány füllesztőit három nagyságban.

(Többszörösen kitüntetve, legutóbb 1893. szeptember hóban Bécsben tartott versenyen. Elismerő bizonyítványokkal szívesen szolgálók.)

Répa- és burgonyamosók, Répavágók és zuzók; szeckavágók, darálók és kukoricza-morzsolók minden nagyságban. Takarmány kamrák teljes berendezése, szelelő magtárrosták, konkolyozók, gabnatartók sat. sat. raktáron.

124. (7-11)

1893. szeptember Bécs. Első díj. a mezőgazdasági miniszterium nagy ezüst érme takarmánykészítő gépeiért.

